

EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA

EUROSYSTEM

JEDNOTNÁ OBLAST PRO PLATBY V EURECH (SEPA)

INTEGROVANÝ TRH
SLUŽEB PLATEBNÍHO STYKU
PRO MALÉ PLATBY

OBSAH

Předmluva	5
Úvod	6
1. Vytváření Jednotné oblasti pro platby v eurech (SEPA)	7
> Základní údaje o projektu SEPA	7
> Proč SEPA?	10
> Iniciativy bankovního sektoru	11
> Harmonogram	14
2. Vliv projektu SEPA na zainteresované strany	15
> Spotřebitelé	16
> Obchodníci	16
> Podniky	17
> Banky	17
> Poskytovatelé infrastruktury	18
3. SLOŽKY SEPA	19
> Platební nástroje SEPA	19
> Infrastruktura SEPA	24
> Standardizace	25
> Právní rámec	26
4. SEPA a Eurosystem	27
> Pohled Eurosystemu na projekt SEPA	27
> Zaměření Eurosystemu	27
> Podpora projektu SEPA	28
> Co očekává Eurosystem v dlouhodobém horizontu?	29

Jean-Claude Trichet

PŘEDMLUVA

Díky projektu SEPA budou veškeré platby v eurech považovány za tuzemské.

Od zavedení eurobankovek a mincí v roce 2002 mohou spotřebitelé v celé eurozóně provádět hotovostní platby prostřednictvím jednotné měny. Nyní je třeba dosáhnout toho, aby mohli z jednoho účtu kdekoli v eurozóně provádět za stejných základních podmínek také bezhotovostní platby. Proto se jednotlivé trhy služeb platebního styku pro malé platby v eurozóně sloučí do jediného trhu – Jednotné oblasti pro platby v eurech (SEPA). V rámci SEPA budou veškeré platby v eurech považovány za tuzemské a přestane se rozlišovat mezi vnitrostátními a přeshraničními platbami. To si ve všech zemích eurozóny vyžádá nejen změny v bankovním sektoru, ale také změnu zažitých návyků na straně zákazníků.

Tyto změny jsou nutné pro přechod k integrovanějšímu trhu služeb platebního styku, který přinese výrazné hospodářské výhody. SEPA nejen zavede srovnatelnější služby, ale také posílí konkurenci a inovace. Výhody tohoto nového integrovaného a konkurenčního trhu budou využívat instituce, které jsou schopny uplatnit moderní technická řešení a nabídnout zákazníkům další služby. Je důležité, aby projekt SEPA nebyl vnímán jako jednorázová operace, ale jako stále se vyvíjející projekt, který posiluje evropskou integraci a usiluje o průběžné zdokonalování všech aspektů trhu služeb platebního styku pro malé platby v eurozóně. SEPA také výrazně přispěje k Lisabonské agendě, která se zaměřuje na zvýšení konkurenceschopnosti evropské ekonomiky a na zajištění jejího stálého rozvoje. Projekt SEPA je podstatnou součástí jednotného trhu v Evropě a vyžaduje jednoznačnou podporu všech zainteresovaných stran. Projekt SEPA se dostává výrazné podpory také od Eurosystému.

SEPA posílí evropskou integraci.

SEPA posílí konkurenci a inovace a zároveň zkvalitní podmínky pro zákazníky.

Jean-Claude Trichet

Prezident Evropské centrální banky

ÚVOD

Od vzniku Evropského hospodářského společenství v roce 1958 došlo při směřování k integrovanějšímu evropskému finančnímu trhu k několika zásadním událostem. Nejviditelnější bylo zavedení eura v roce 1999 a přechod na hotovostní euro v zemích eurozóny v roce 2002. Méně viditelné, avšak také velmi významné, bylo zavedení systému na zpracování plateb vysokých hodnot pro potřeby centrálních bank, tzv. systému TARGET, 1. ledna 1999 a dále systému druhé generace TARGET2 v roce 2007. TARGET2 tvoří páteř finančního systému, který používá euro, a je nástrojem pro provádění jednotné měnové politiky Eurosystému. Projekt SEPA představuje další významný krok směrem k posílení evropské integrace. SEPA umožní zákazníkům provádět bezhotovostní platby v eurech ve prospěch jakéhokoli příjemce kdekoli v eurozóně, a to za použití jednoho bankovního účtu a jednoho souboru platebních nástrojů. Veškeré malé platby v eurech se tedy stanou „tuzemskými“ platbami a dělení na vnitrostátní a přeshraniční platební styk v rámci eurozóny zanikne.

Tento náročný projekt zahájil bankovní sektor v roce 2002 zřízením Evropské rady pro platební styk (EPC). EPC vymezuje nová pravidla a postupy pro platební styk v eurech. Do této činnosti jsou zapojeny zainteresované strany nejen v eurozóně, ale i v dalších zemích Evropské unie, na Islandu, v Lichtenštejnsku, Norsku a ve Švýcarsku. I subjekty mimo eurozónu tedy budou moci využívat systémů pro platby v eurech a uplatňovat standardy a postupy SEPA a přispějí tak k zavedení jednotného trhu služeb platebního styku.

V tomto informačním materiálu je projekt SEPA přehledně popsán. Za bezproblémové fungování systémů platebního styku v eurozóně odpovídá Eurosystém (Evropská centrální banka (ECB) a národní centrální banky eurozóny), který na vytvoření systému SEPA v eurozóně klade mimořádný důraz. Tento materiál se tedy zaměřuje především na eurozónu.

VYTVÁŘENÍ JEDNOTNÉ OBLASTI PRO PLATBY V EURECH (SEPA)

> ZÁKLADNÍ ÚDAJE O PROJEKTU SEPA

SEPA JE:

- > oblast, v níž budou moci spotřebitelé, podniky a další hospodářské subjekty provádět a přijímat platby v eurech uvnitř jednotlivých zemí i mezi nimi, a to za stejných základních podmínek, práv a povinností bez ohledu na svou zeměpisnou polohu.

CÍLEM SEPA JE:

- > posílit evropskou integraci vytvořením jednotného trhu služeb platebního styku pro malé platby. Existence jednotného trhu pro veškeré platby v eurech posílí konkurenci a inovace a přinese tak lepší služby zákazníkům.

PRVKY SEPA JSOU:

- > jednotná měna,
- > jednotný soubor nástrojů pro platby v eurech – bezhotovostní převody, přímé inkaso a platby uskutečňované prostřednictvím platebních karet,
- > efektivní infrastruktura pro zpracování plateb v eurech,
- > jednotné technické normy,
- > jednotné provozní postupy,
- > harmonizovaný právní základ,
- > průběžný rozvoj nových služeb pro zákazníky.

VYTVÁŘENÍ JEDNOTNÉ OBLASTI PRO PLATBY V EURECH (SEPA)

PROJEKT SEPA VYŽADUJE SPOLUPRÁCI VŠECH NÁSLEDUJÍCÍCH SEKTORŮ:

- > **Evropský bankovní sektor**, který odpovídá za restrukturalizaci platebních systémů v eurozóně. Ta si v krátkodobém horizontu vyžádá značné náklady, avšak ve střednědobém až dlouhodobém výhledu mu zajistí úspory nákladů i možné nové zdroje příjmů. Tento sektor vytvořil pro koordinaci svých činností vlastní rozhodovací orgán, který bude projekt SEPA řídit. Má název Evropská rada pro platební styk (EPC) a sestává ze 74 evropských bank a bankovních asociací včetně všech tří evropských asociací úvěrového sektoru a Evropské bankovní asociace (EBA).

www.europeanpaymentscouncil.eu

EPC má členy z EU, Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska a její činnost se zaměřuje na veškerý platební styk v eurech v těchto zemích.

- > **Evropský sektor zúčtování a vypořádání**, jehož cílem je zajistit dosažitelnost všech příjemců plateb v eurozóně pomocí nástrojů SEPA. Na této činnosti se aktivně podílí několik poskytovatelů infrastruktury, např. automatizovaná clearingová střediska a zpracovatelé platebních karet. Pro zúčtování přeshraničních i vnitrostátních malých plateb v eurech připravila

www.abe.org

Evropská asociace automatizovaných clearingových středisek (EACHA) soubor postupů k zajištění interoperability infrastruktur a EBA vyvinula STEP2, první celoevropské automatizované clearingové středisko (PEACH).

- > **Podniky v eurozóně** (podniky, obchodníci, malé a střední firmy), které se podílejí na přípravě služeb zaměřených na automatizaci platebního procesu. Tyto služby mají široký záběr od fakturace až po přiřazení platby k faktuře a pomáhají zajistit automatizované úplné zpracování veškerých plateb (v angl. end to end straight-through processing – e2e STP). To snižuje náklady na provádění i přijímání plateb, protože se platby uskutečňují bez papírové evidence a bez jakýchkoli manuálních zásahů. Finanční ředitele podniků zastupuje Evropské sdružení finančních ředitelů podniků (EACT).

www.eact.eu

VYTVÁŘENÍ JEDNOTNÉ OBLASTI PRO PLATBY V EURECH (SEPA)

- > **Orgány veřejné správy a spotřebitelé**, kteří budou uživateli nových platebních nástrojů SEPA. Vlády a orgány veřejné správy provádějí velké množství vnitrostátních i přeshraničních plateb, které souvisejí např. s důchody, sociálním zabezpečením či daněmi. Tyto orgány by se tedy měly do projektu jednoznačně zapojit. Projektu SEPA opakovaně vyjádřila silnou podporu také Rada ministrů financí a hospodářství (Rada ECOFIN).

www.consilium.europa.eu

Projektu SEPA se účastní tyto **veřejné orgány a instituce**:

- > **Eurosystem**, který v několika publikacích zdůraznil, co od tohoto projektu očekává, a pečlivě sleduje jeho vývoj.
- > **Evropská komise**, která vypracovala strategii s cílem odstranit překážky na vnitřním trhu a zjednodušit jeho pravidla. Příkladem může být navržená směrnice o platebních službách (PSD), kterou Evropský parlament a Rada EU schválily v roce 2007.
- > **Vnitrostátní orgány**, které by se měly do tohoto procesu ve stále větší míře zapojovat a být mezi prvními, kteří platební nástroje SEPA budou využívat.

www.ecb.europa.eu
www.ec.europa.eu/internal_market

VYTVÁŘENÍ JEDNOTNÉ OBLASTI PRO PLATBY V EURECH (SEPA)

> PROČ SEPA?

Hospodářství eurozóny není v současnosti schopné využívat výhod hospodářské a měnové unie. Zákazníci při provádění malých plateb v eurech do ostatních zemí eurozóny narážejí na potíže, neboť tyto platby často vyžadují odlišný platební formát a jsou více časově náročné. Dokud bude tento stav pokračovat, nelze na euro pohlížet jako na plně zavedenou jednotnou měnu.

Hospodářství eurozóny není v současnosti schopné využívat výhod hospodářské a měnové unie. Zákazníci při provádění malých plateb v eurech do ostatních zemí eurozóny narážejí na potíže, neboť tyto platby často vyžadují odlišný platební formát a jsou více časově náročné. Dokud bude tento stav pokračovat, nelze na euro pohlížet jako na plně zavedenou jednotnou měnu.

I přes zavedení eura v roce 1999 a vývoj systémů TARGET/TARGET2, neboli společného systému pro platby vysokých hodnot v eurech, přetrvávají v eurozóně rozdíly při zpracování elektronických plateb nízkých hodnot (tzv. malých plateb). Od zavedení eura se počet a různorodost platebních nástrojů, norem a infrastruktur pro zpracování malých plateb celkově příliš nezměnil. V takovém prostředí musejí tedy podniky, které provádějí značný počet přeshraničních plateb, vést bankovní účty v řadě zemí, kde podnikají. Podnikání v zahraničí navíc znesnadňují vnitrostátní právní předpisy, neboť zainteresované strany se mohou setkávat s odlišnými pravidly a požadavky v závislosti na zemi, odkud pocházejí jejich obchodní partneři.

Uvedená nejednotnost postihuje nejen přeshraniční, ale i vnitrostátní platební styk v eurech, neboť brání inovaci a konkurenci v eurozóně. Vytvoření jednotného trhu usnadní inovace bez ohledu na hranice jednotlivých států.

Rozdělené trhy služeb platebního styku pro malé platby budou v Evropě postupně nahrazeny uceleným a konkurenčním trhem eurozóny.

Cílem projektu SEPA je tedy vytvořit integrovaný, konkurenční a inovativní trh služeb veškerého bezhotovostního platebního styku pro malé platby v eurech, který bude v budoucnu plně automatizován. Výhod projektu SEPA budou tedy využívat všichni zákazníci.

VYTVÁŘENÍ JEDNOTNÉ OBLASTI PRO PLATBY V EURECH (SEPA)

> INICIATIVY BANKOVNÍHO SEKTORU

V rámci přechodu na SEPA se bankovní sektor zaměřil především na vývoj platebních nástrojů SEPA. Zaprvé vyvinul nové systémy pro bezhotovostní převody a přímé inkaso a vypracoval rámec pro platby uskutečňované prostřednictvím platebních karet. Zadruhé stanovil zásady vztahující se na zpracovatelskou infrastrukturu a zabýval se otázkami standardizace. Tyto kroky usnadnily zavádění nových společných platebních nástrojů v eurozóně. Uvedená činnost se původně soustředila především na mezibankovní sféru, avšak v roce 2008 se bankovní sektor začal zaměřovat na to, jak zlepšit zpracování plateb prováděných mezi zákazníky a bankami (tj. ve směru zákazník-banka i banka-zákazník).

Nové **platební nástroje**, které bankovní sektor nabídne zákazníkům, budou vycházet z nového souboru pravidel, postupů a norem pro platební styk v eurech.

EPC vypracovala pravidla systému SEPA pro bezhotovostní platby a pro přímé inkaso i rámce SEPA pro platby prováděné platebními kartami, na jejichž základě mohou banky rozvíjet platební produkty SEPA.

V oblasti bezhotovostních převodů a přímého inkasa byly navrženy nové společné systémy, které zákazníkům umožňují provádět převody v eurech ve prospěch jakéhokoli příjemce v eurozóně a od kohokoli v eurozóně převody přijímat. Tyto systémy jsou definovány souborem postupů, pravidel a norem, které se na tento platební styk v eurech vztahují. U plateb uskutečňovaných prostřednictvím platebních karet byla zvolena „adaptační“ strategie, díky níž se stávající systémy i jejich provozovatelé budou moci přizpůsobit novému souboru provozních a technických norem a postupů. EPC stanovila rámec pro úpravu stávajícího provozu kartových systémů (stejně jako vydavatelů karet, zpracovatelů transakcí a provozovatelů), aby splňoval zásady SEPA pro platby v eurech uskutečňované prostřednictvím platebních karet. Základním rysem nových platebních nástrojů je jednoznačné oddělení systému (tj. pravidel, postupů a norem) od infrastruktury. Díky tomu bude moci platby v rámci SEPA zpracovávat jakákoli infrastruktura.

VYTVÁŘENÍ JEDNOTNÉ OBLASTI PRO PLATBY V EURECH (SEPA)

Finanční instituce odpovídají za kvalitu svých produktů SEPA a mohou svým zákazníkům nabízet zdokonalené produkty, pokud budou v souladu s příslušnými systémy a rámci.

Provozní stránku zúčtování a vypořádání plateb v eurech zajišťuje **infrastruktura**.

EPC definovala rámec, který objasňuje, jakými pravidly a postupy se musejí řídit poskytovatelé infrastruktury (tj. síť ACH, zpracovatelé kartového systému a další zpracovatelé, kteří pro finanční instituce zajišťují zpracování, přenos a výměnu informací souvisejících s platbami).

Tito poskytovatelé infrastruktury běžně odpovídají za správu pravidel, postupů a norem, které souvisejí s platebním stykem v rámci jedné země, a běžně také nabízejí své zpracovatelské služby finančním institucím. V novém prostředí SEPA jsou pravidla a normy definovány v rámci systémů SEPA, které jsou od zpracovatelské infrastruktury odděleny. To umožní poskytovatelům infrastruktury, aby si konkurovali a nabízeli své zpracovatelské služby libovolné bance nebo poskytovateli kartového systému.

Správu prvního celoevropského automatizovaného clearingového střediska STEP2 zajišťuje clearingové středisko EBA. Další evropská clearingová střediska, která zastupuje EACHA, vyvinula rámec usnadňující interoperabilitu rozdílných evropských infrastruktur. Tento rámec by tedy měl umožnit kterémukoli zákazníkovi v Evropě zasílat a přijímat bezhotovostní platby SEPA a využívat služeb přímého inkasa SEPA.

Služby ve sféře zákazník-banka

Na základě systémů SEPA mohou finanční instituce jednotlivě nebo společně navrhnout zdokonalené produkty a nabízet je svým zákazníkům. Tyto služby musejí být transparentní a jejich uvedení do provozu je třeba oznámit EPC.

Při vývoji systémů a rámců SEPA se EPC zaměřila na mezibankovní sféru. V roce 2008 se rozhodla svou působnost rozšířit a zintenzívnila činnost v oblasti transakcí mezi zákazníkem a bankou. Cílem je vyvinout služby pro celou oblast SEPA, které by posílily platební nástroje SEPA.

VYTVÁŘENÍ JEDNOTNÉ OBLASTI PRO PLATBY V EURECH (SEPA)

Byly zahájeny práce na službách, které umožní zákazníkům zadávat platby v rámci SEPA u obchodníků na internetu prostřednictvím aplikací internetového bankovníctví (tj. **zadání platby online**) nebo prostřednictvím mobilního telefonu (**zadání platby mobilním telefonem**). Další služby umožňují elektronické potvrzení plateb. Po provedení platby je např. zákazníkům nabízeno **elektronické přiřazení platby** (e-reconciliation). V rámci této služby se faktura elektronicky přiřazuje k platbě a automaticky se aktualizuje evidence příjemce. Eurosystém požádal EPC, aby na těchto službách s přidanou hodnotou i nadále pracovala.

Mimo EPC byly zahájeny práce na **elektronické fakturaci**, která patří mezi nejpoužívanější služby s přidanou hodnotou. Tato služba je zákazníkům nabízena před provedením platby. Faktura se zasílá přímo do aplikace internetového bankovníctví plátce a jakmile plátce fakturu přijme, vytvoří se automatický platební příkaz obsahující příslušné informace o plátcí a příjemci. Tomuto úkolu se věnuje expertní skupina Evropské komise pro elektronickou fakturaci. Cílem je připravit rámec elektronické fakturace do konce roku 2009. ECB tyto iniciativy velmi podporuje, neboť spojení služeb s přidanou hodnotou s platebními nástroji SEPA představuje možnost, jak v hospodářství dosáhnout rozsáhlých úspor – nebude již třeba vést papírovou evidenci a celý proces bude plně automatizován.

Služby s přidanou
hodnotou nabízené před
provedením platby

Zpracování
platby

Služby s přidanou
hodnotou nabízené po
provedení platby

Automatizované úplné zpracování plateb (e2e STP)

VYTVÁŘENÍ JEDNOTNÉ OBLASTI PRO PLATBY V EURECH (SEPA)

> HARMONOGRAM

Harmonogram EPC

V projektu SEPA počítá EPC se třemi hlavními etapami: plánovací, prováděcí a přechodovou.

První, **plánovací etapa** začala v roce 2004. Její součástí byl návrh nových systémů pro bezhotovostní převody a přímé inkaso a dále rámce pro platební karty a pro infrastrukturu zúčtování a vypořádání. Zároveň byly vypracovány nezbytné normy a specifikace bezpečnostních požadavků.

Druhá, **prováděcí etapa** byla zahájena v polovině roku 2006 a pokračovala až do konce roku 2007. Zaměřovala se na přípravu rozšíření nových nástrojů, norem a infrastruktur SEPA. V této etapě proběhl také zkušební provoz. Vnitrostátní orgány odpovědné za realizaci a přechod v jednotlivých zemích eurozóny pomáhaly sledováním příprav na zavedení SEPA, které prováděly zainteresované strany. Tyto strany byly velmi různorodé a patřily k nim např. banky, provozovatelé infrastruktury, orgány veřejné správy, podniky a další uživatelé.

Poslední je **přechodová etapa**, v níž budou vnitrostátní systémy platebního styku využívány souběžně s novými systémy SEPA. Zákazníci si budou moci vybrat jak „staré“ vnitrostátní nástroje, tak nové nástroje SEPA. Infrastruktura zúčtování a vypořádání bude schopna zpracovávat platby prováděné prostřednictvím obou druhů nástrojů. Cílem je dosáhnout tržně motivovaný postupný přechod na nástroje SEPA tak, aby na ně do konce roku 2010 přešlo rozhodné množství transakcí.

VLIV PROJEKTU SEPA NA ZAJINTERESOVANÉ STRANY

2

Po přechodové etapě již služby pro zasílání a přijímání plateb v eurech založené na stávajících vnitrostátních systémech bezhotovostních převodů a přímého inkasa (nebo jiných obdobných systémech) nebudou zákazníkům k dispozici.

Projekt SEPA bude mít značný vliv na všechny zainteresované strany, neboť vedle nových možností bude představovat i nové úkoly. Projekt vyvolá silnější konkurenci – eurozóna se stane integrovaným trhem, na němž mohou poskytovatelé nabízet služby bez omezení. Širší výběr mezi poskytovateli služeb společně s úsporami z rozsahu zajistí zákazníkům širší nabídku konkurenčních řešení platebního styku. SEPA také poskytne velké množství dalších výhod:

VLIV PROJEKTU SEPA NA ZAJINTERESOVANÉ STRANY

> SPOTŘEBITELÉ

Platební nástroje SEPA budou k dispozici v celé eurozóně, a spotřebitelům tak usnadní platební styk.

> Spotřebitelé **budou potřebovat pouze jeden bankovní účet**. Z něj budou moci provádět bezhotovostní platby v eurech a využívat služeb přímého inkasa kdekoli v eurozóně stejně snadno, jako je tomu u vnitrostátního platebního styku. Budou tak například moci hradit nájemné svým dětem, které studují v zahraničí, dovolenou v zahraničí nebo faktury za služby poskytované evropskými podniky, jako jsou mobilní telefonní služby, pojištění nebo služby spojené s bydlením. Lidé, kteří žijí, pracují nebo studují mimo svou zemi, již nebudou vedle svého domácího účtu potřebovat další účet v zahraničí.

> Používání **platebních karet** bude efektivnější, protože spotřebitelé budou moci využívat stejnou kartu pro všechny platby v eurech. Lidé tedy nebudou potřebovat tolik peněz v hotovosti.

> Bude možné nabízet spotřebitelům **inovativní služby** bez ohledu na hranice států. Dlouhodobým cílem bankovního sektoru je dosáhnout stavu, kdy se budou platební nástroje SEPA používat pouze v elektronické podobě. Platby lze pak snadno spojit se službami s přidanou hodnotou, tedy službami, které mají spotřebitelům i obchodníkům usnadnit platební proces, a to před vypořádáním platby i po něm. K nim patří elektronická fakturace, zadání platby prostřednictvím mobilního telefonu nebo internetu, elektronické letenky nebo elektronické přiřazení platby k faktuře. Díky těmto službám ušetří spotřebitelé čas při vyřizování plateb.

> OBCHODNÍCI

Platební karty se stávají u spotřebitelů mimořádně oblíbeným platebním nástrojem a ve stále větší míře nahrazují šeky a platby v hotovosti. Používání platebních karet by se tedy mělo v budoucnu dále rozšiřovat. Pro příjem těchto plateb však obchodník potřebuje smlouvu s přijímající bankou, která za něj platby hrazené kartou zpracuje – tedy zpracuje údaje o platbě a držiteli karty a předá je prostřednictvím vypořádací infrastruktury bance, u níž má spotřebitel platební kartu. Zde nabízí SEPA tyto výhody:

> Zpracovatelé transakcí budou moci zpracovat veškeré platby prováděné kartou, které splňují parametry SEPA, a to i mezi státy. V prostředí SEPA budou mít obchodníci možnost si v eurozóně **vybrat libovolného zpracovatele transakcí**, který jejich platby prováděné prostřednictvím platební karty zpracuje. Tím se zvýší konkurence a sníží se náklady.

> Terminály v místě prodeje v eurozóně budou **stále více standardizovány**. Díky tomu bude možné si vybírat z většího počtu poskytovatelů terminálů a obchodníci budou mít možnost přijímat na jednom terminálu více druhů karet. Silnější konkurence mezi kartovými systémy by měla také vést ke snížení poplatků pro obchodníky.

VLIV PROJEKTU SEPA NA ZAJINTERESOVANÉ STRANY

> PODNIKY

SEPA pomůže podnikům zjednodušit správu platebního styku.

> Podniky budou moci provádět veškeré finanční transakce v eurech centrálně z **jednoho účtu za použití platebních nástrojů SEPA**. Zpracování plateb se zjednoduší, neboť veškeré příchozí a odchozí platby budou využívat stejný formát. Spojením plateb s řízením likvidity do jednoho místa ušetří podniky, které působí v celé eurozóně, náklady i čas.

> **Služby s přidanou hodnotou**, jako jsou elektronická fakturace a elektronické přiřazení plateb, pomohou podnikům zpracování plateb dále optimalizovat. Dnes jsou tyto služby nabízeny pouze na vnitrostátní úrovni, protože přeshraniční platby ztěžuje různorodost platebních formátů a právních předpisů. Standardizovaná

pravidla platebního styku SEPA tento provoz usnadní a podniky budou moci využívat výhod automatizovaného úplného zpracování plateb (e2e STP).

> BANKY

Banky díky novým platebním nástrojům a infrastruktuře SEPA v celé eurozóně získají řadu výhod:

> Banky budou moci **rozšířit** své podnikání a soutěžit na úrovni celé eurozóny, protože zde mohou jednodušeji nabízet své služby. Banky budou moci rovněž rozšířit své podnikání tím, že zákazníkům vedle produktů SEPA nabídnou i služby s přidanou hodnotou.

> Díky projektu SEPA dojde k posílení evropské integrace a **tržní efektivity**. Sladěním podmínek, které upravují provádění plateb, poskytne SEPA jednotný soubor pravidel, rovnocenný a otevřený přístup, dosažitelnost, transparentnost a interoperabilitu, která posílí konkurenci, a umožní tak bankám sjednávat s poskytovateli služeb lepší podmínky.

Účelem nařízení **č. 2560/2001** bylo dosáhnout u srovnatelných vnitrostátních a přeshraničních plateb stejných poplatků. Nařízení se od 1. července 2002 vztahuje na platby prováděné prostřednictvím platebních karet a na výběry z bankomatů a od 1. července 2003 na bezhotovostní převody v eurech do 12 500 EUR. Od 1. ledna 2006 se vztahuje také na převody v eurech do hodnoty 50 000 EUR prováděné v EU mezi dvěma účty znějícími na euro. Evropská komise navrhla, aby se tato pravidla platná pro přeshraniční platby v eurech rozšířila také na přímé inkaso. Komise dokončí úpravu nařízení v roce 2009, aby služby SEPA dále usnadnila.

VLIV PROJEKTU SEPA NA ZAINTERESOVANÉ STRANY

> Nařízení č. 2560/2001, které zavedlo zásadu, že poplatky za přeshraniční platby v eurech a poplatky za platby prováděné v eurech uvnitř členského státu budou rovnocenné, vytvořilo nerovnováhu mezi bankovními poplatky a náklady na přeshraniční platební styk. Tu lze překonat pouze tím, že se zpracování, zúčtování a vypořádání přeshraničních plateb bude reorganizovat tak, aby bylo stejně **efektivní a levné** jako vnitrostátní platby. To je také základní cíl projektu SEPA.

> POSKYTOVATELÉ INFRASTRUKTURY

Oddělení správy systémů od poskytovatelů infrastruktury by mělo zvýšit konkurenci mezi poskytovateli infrastruktury (např. mezi automatizovanými clearingovými středisky a zpracovateli karet).

- > Poskytovatelé infrastruktury již **nebudou vázáni hranicemi států**, ale díky nástrojům SEPA budou mít možnost poskytovat služby v celé eurozóně.
- > Díky jednotnému souboru technických norem bude možné dosáhnout **interoperability**, tedy propojení mezi různými poskytovateli infrastruktury.
- > Zpracovatelé karet budou moci **obsluhovat různé kartové systémy a příjemce** v celé eurozóně.

PŘECHOD NA NOVÝ SYSTÉM A ZÁKAZNÍCI

Přechod na systém SEPA by měl na zákazníky mít minimální dopad. Některé změny by mohli zákazníci pocítit při výměně vnitrostátních platebních nástrojů za nástroje SEPA. Například mezinárodní číslo účtu (IBAN) a identifikační kód banky (BIC) zákazníka by mohly nahradit číslo vnitrostátního bankovního účtu. Změnit by se mohly také formuláře k zadávání plateb v porovnání s těmi, které se používají pro vnitrostátní platební styk.

SLOŽKY SEPA

Vytvoření jednotného trhu služeb platebního styku pro malé platby v eurozóně je dlouhodobý proces. S instalací základních stavebních prvků bylo dosaženo významného kroku. Dalším bude příprava a nabídka služeb s přidanou hodnotou zákazníkům. Ty mohou podpořit rozvoj platebních nástrojů SEPA, zajistit jejich uživatelský komfort a podnítit vytvoření oblasti bez papírových peněz s automatizovaným úplným zpracováním všech plateb (e2e STP).

JEDNOTNÁ OBLAST PRO PLATBY V EURECH

Automatizované úplné zpracování plateb

služby s přidanou hodnotou

+

pouze elektronický provoz

+

jednotné platební nástroje, infrastruktury,
normy a právní základ

> PLATEBNÍ NÁSTROJE SEPA

EPC definovala pravidla pro dva platební nástroje – bezhotovostní převody SEPA a přímé inkaso SEPA – a rámec SEPA pro platební karty. Stávající vnitrostátní platební nástroje budou postupně nahrazeny nástroji SEPA, které budou z těchto jednotných pravidel SEPA a z tohoto rámce vycházet.

SLOŽKY SEPA

BEZHOTOVOSTNÍ PŘEVODY SEPA

Systém pro bezhotovostní převody SEPA (SCT) je definován jednotným souborem pravidel a postupů pro bezhotovostní převody v eurech. Určuje jednotnou úroveň služeb a časový plán, v němž jsou zúčastněné finanční instituce povinny provádět jednotlivé bezhotovostní převody SEPA. Systém byl uveden do provozu v lednu 2008.

Charakteristika SCT

- > Dostupnost v celém systému SEPA – každý zákazník je dosažitelný.
- > Na účet příjemce je připsána celá částka a její výše není omezena.
- > Maximální doba vypořádání je tři pracovní dny.¹⁾
- > Systém je oddělen od infrastruktury pro zpracování.
- > Jako identifikátory se používají čísla a kódy IBAN a BIC.
- > Odmítání a vrácení plateb je upraveno komplexním souborem pravidel.

Co je to bezhotovostní převod?

Platba vyvolaná plátcem. V případě bezhotovostního převodu je platební příkaz zaslán bance plátce (banka odesílatele), která převede prostředky do banky příjemce (pravděpodobně přes několik zprostředkovatelů).

1) Podle Směrnice o platebních službách, která vstoupí v platnost 1. listopadu 2009, bude maximální doba vypořádání činit do 1. ledna 2012 tři pracovní dny a od tohoto data pak jeden pracovní den.

SLOŽKY SEPA

PŘÍMÉ INKASO SEPA

Systém pro přímé inkaso SEPA (SDD) je definován jednotným souborem pravidel a postupů pro přímé inkaso v eurech. Určuje jednotnou úroveň služeb a časový plán, v němž jsou zúčastněné finanční instituce povinny provádět jednotlivá přímá inkasa SEPA. Systém SDD bude uveden do provozu 1. listopadu 2009.

Základní model SDD

V novém systému SDD vydá dlužník souhlas s inkasem přímo věřiteli. Řešení pomocí elektronického souhlasu umožní zákazníkům iniciovat souhlas s inkasem prostřednictvím internetového bankovníctví online.

Charakteristika základního systému SDD

- > Nabízí plnou dostupnost v rámci SEPA – přímé inkaso lze provést ve prospěch libovolného příjemce.
- > Vztahuje se na opakované i jednorázové platby v eurech.
- > Maximální doba pro vypořádání je pět pracovních dní pro jednorázovou platbu nebo první v řadě opakovaných plateb a dva pracovní dny pro následující opakované platby.
- > Systém je oddělen od infrastruktury pro zpracování.
- > Jako identifikátory se používají čísla a kódy IBAN a BIC.
- > Odmítání a vrácení plateb je upraveno komplexním souborem pravidel.

Další služby

- > Připravuje se také systém pro přímé inkaso mezi podniky. Systém vychází z přímého inkasa, ale obsahuje specifické další služby pro přímé inkaso mezi podniky.

Co je to přímé inkaso?

Převod vyvolaný příjemcem prostřednictvím jeho banky po dohodě mezi příjemcem a plátcem (odesílatelem). Přímé inkaso se používá často pro opakující se platby (např. platby za energie), přičemž rozpis plateb je předem schválen plátcem. Přímé inkaso se používá také pro jednorázové úhrady, které plátce schvaluje jednotlivě.

SLOŽKY SEPA

PLATBY SEPA USKUTEČŇOVANÉ PROSTŘEDNICTVÍM PLATEBNÍCH KARET

Platby SEPA prostřednictvím platebních karet budou probíhat podle souboru zásad, kterým se vydavatelé, příjemci, kartové systémy a provozovatelé budou muset přizpůsobit. Tyto zásady připravila EPC a označují se jako rámec SEPA pro platební karty (SCF).

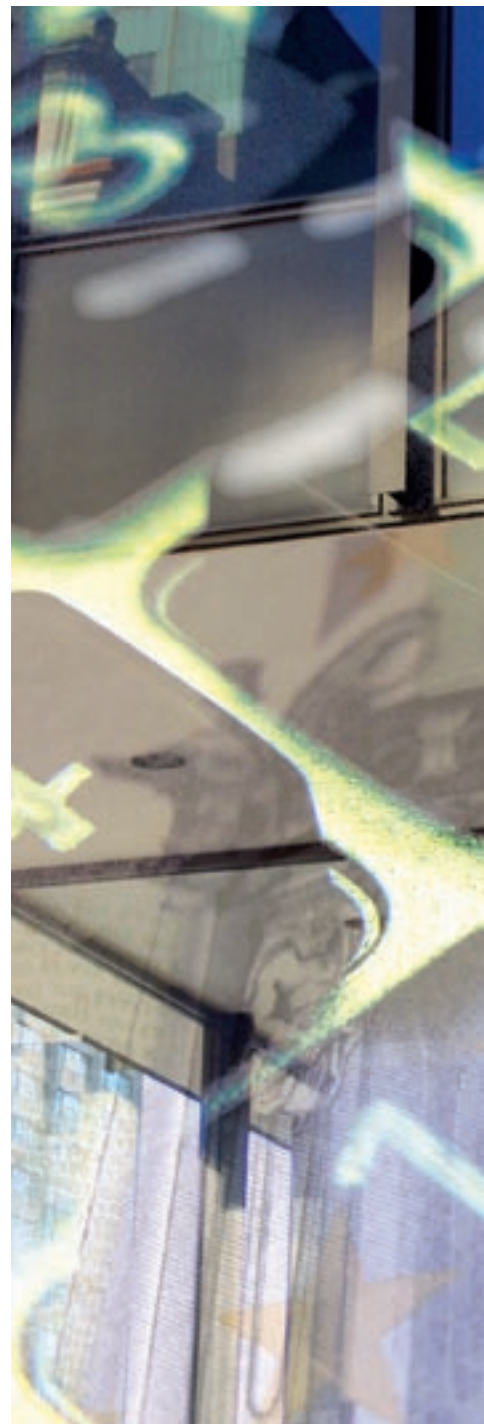
Charakteristika plateb SEPA uskutečňovaných prostřednictvím platebních karet

- > Držitelé karet mohou provádět úhrady jednou kartou v celé eurozóně (omezení se vztahuje pouze na karty, které obchodníci nepřijímají).
- > Držitelé karet a obchodníci budou moci prostřednictvím platební karty jednotným způsobem provádět a přijímat platby v celé eurozóně.
- > Zpracovatelé platebních karet si budou moci konkurovat a nabízet služby v celé eurozóně. Díky tomu bude na trhu zpracování platebních karet silnější konkurence a služby budou spolehlivější a levnější.

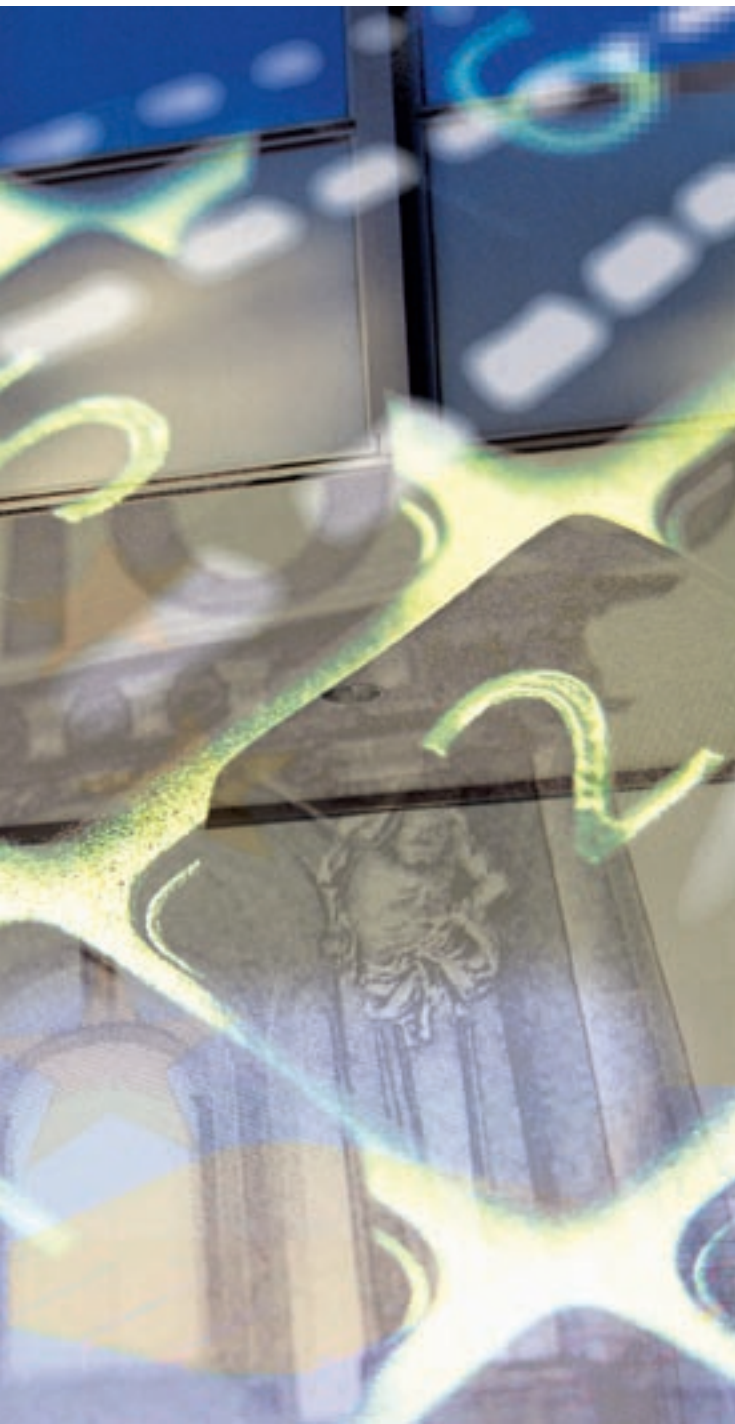
Co je to platba uskutečněná prostřednictvím platební karty?

Držitelé mají k dispozici více druhů platebních karet, z nichž lze označit za základní tyto dva druhy:

- > **debetní karty**, které umožňují držitelům, aby jejich uskutečněné nákupy byly přímo a jednotlivě zúčtovány na jejich účtu,
- > **kreditní karty**, které umožňují držitelům provádět nákupy do určitého úvěrového limitu. Dlužná částka je plně vypořádána do konce stanoveného období, nebo je vypořádána částečně a neuhrazený zůstatek funguje jako úvěr, z něhož držitel karty hradí úrok.

SLOŽKY SEPA

HOTOVOST SEPA

Bezproblémové fungování platebních systémů vyžaduje soubor nástrojů, k nimž patří i hotovost.

K vytvoření tzv. jednotné oblasti pro hotovostní služby v eurech pro subjekty zpracovávající hotovost schválila ECB řadu opatření. Jejich účelem je přispět k vytvoření spravedlivého konkurenčního prostředí pro poskytování hotovostních služeb v Eurosystemu. Tato opatření ovlivňují bankovní sektor, který je hlavní protistranou Eurosystemu v oblasti hotovostních služeb a jeho zprostředkovatelem při poskytování hotovosti široké veřejnosti. Další opatření budou přijata, aby bylo ve střednědobém horizontu dosaženo větší harmonizace hotovostních služeb, které poskytují národní centrální banky.

Kdo vydává bankovky?

Výhradní právo povolovat emise bankovek v eurozóně přísluší ECB. Národní centrální banky Eurosystemu uvádějí bankovky do oběhu tím, že je poskytují bankovnímu sektoru. Hlavní distribuční kanál vůči veřejnosti jsou bankomaty.

SLOŽKY SEPA

> INFRASTRUKTURA SEPA

Rámec SEPA pro zúčtování a vypořádání stanovuje zásady, podle nichž budou poskytovatelé infrastruktury zavádět nástroje SEPA pro bezhotovostní převody a přímé inkaso. Rámec rozlišuje mezi funkcemi a úkoly systémů (tj. pravidla pro různé platební nástroje) a infrastruktur (tj. poskytovatelé, kteří nabízejí zpracovatelské služby pro finanční instituce). Rámec obsahuje také klasifikaci různých druhů infrastruktury, od PEACH a meziskupinových dohod až po dohody čistě dvoustranné. Rámec pro zúčtování a vypořádání SEPA vstoupil v platnost v lednu 2008.

CHARAKTERISTIKA INFRASTRUKTURY SEPA PRO ZÚČTOVÁNÍ A VYPOŘÁDÁNÍ

Cílem Eurosystému je, aby hlavní infrastruktury umožňovaly posílat a přijímat platby v eurech prostřednictvím platebních nástrojů SEPA mezi všemi bankami v eurozóně. Banky lze dosáhnout přímo, nepřímo pomocí zprostředkovatelských bank nebo nepřímo prostřednictvím propojení infrastruktur. Pro efektivní výměny platebních zpráv by měli poskytovatelé infrastruktury přijmout jednotná pravidla interoperability. Dalším cílem je zajistit plnou transparentnost z hlediska služeb a cen poskytovatelů infrastruktury.

Co znamená zúčtování a vypořádání?

Zúčtování je proces přenosu, přiřazení a potvrzení platebních příkazů a vytvoření konečné pozice pro vypořádání (buď na základě jednotlivých transakcí nebo jejich souboru).

Vypořádání je převod peněžních prostředků mezi plátcem a příjemcem (a mezi bankou plátce a bankou příjemce).

SLOŽKY SEPA

Zúčtování a vypořádání v rámci SEPA bude tedy navrženo tak, aby zajišťovalo:

- > dosažitelnost všech bank v eurozóně a
- > oddělení systémů a infrastruktury.

> STANDARDIZACE

EPC se rozhodla používat pro systémy SEPA známé mezinárodní normy. Cílem je zajistit automatizované (přímé) zpracování všech plateb v eurech. Jedná se o třístupňový proces.

- > V pravidlech pro bezhotovostní převody a přímé inkaso SEPA stanovila EPC **provozní požadavky** s popisem datových prvků, které si finanční zprostředkovatelé budou vyměňovat. Na základě těchto provozních požadavků EPC stanovila **logické požadavky**.
- > V posledním stupni se tyto logické požadavky stávají konkrétními **normami hlášení**. Vybrané normy jsou normami hlášení XML UNIFI (ISO 20022) vypracované Mezinárodní organizací pro standardizaci. EPC vypracovala také soubor prováděcích směrnic SEPA, které vymezují používání norem hlášení UNIFI.

EPC rozhodla, že normy UNIFI budou povinné ve vztazích mezi bankami a doporučené ve vztazích mezi zákazníky a bankami.

Co jsou to normy?

Normy jsou pravidla, která se vztahují na technické prostředky, jednání a vztahy. Technické normy jsou nezbytné pro součinnost a interoperabilitu systémů IT a pro vyšší míru automatizace platebního styku.

SLOŽKY SEPA

> PRÁVNÍ RÁMEC

Směrnice o službách platebního styku zavádí nezbytný právní rámec pro platby SEPA a bude se vztahovat také na vnitrostátní platební nástroje. Směrnici schválily Evropský parlament a Rada EU v roce 2007 a do vnitrostátních právních předpisů musí být transponována nejpozději do listopadu 2009. Návrh obsahuje tři základní stavební prvky:

PRÁVO POSKYTOVAT SLUŽBY PATEBNÍHO STYKU VEŘEJNOSTI

Cílem směrnice je harmonizovat požadavky, které se týkají přístupu na trh pro nebankovní poskytovatele služeb platebního styku. To podpoří inovace a vytváření spravedlivých podmínek i vyšší konkurenci.

TRANSPARENTNOST A POŽADAVKY NA INFORMACE

Směrnice poskytne jasný a stručný soubor harmonizovaných požadavků na informace, které musí všichni poskytovatelé služeb splnit bez ohledu na to, zda nabízejí platební produkty SEPA nebo stávající vnitrostátní platební produkty. Směrnice zlepší transparentnost pro zákazníky a bude plně harmonizovat vnitrostátní pravidla, mezi nimiž jsou v současnosti značné rozdíly.

Co je to Směrnice o platebních službách?

V roce 2007 přijaly Evropský parlament a Rada EU Směrnici o platebních službách na vnitřním trhu, zkráceně Směrnici o platebních službách. Ta zajistí, aby se stejný právní rámec vztahoval na všechny platby v Evropě.

PRÁVA A POVINNOSTI UŽIVATELŮ A POSKYTOVATELŮ SLUŽEB PATEBNÍHO STYKU

Směrnice zajistí jednoznačnost a jistotu, pokud jde o základní práva a povinnosti uživatelů a poskytovatelů služeb platebního styku. Dále vytvoří pro SEPA nezbytný právní rámec, neboť bude harmonizovat současné vnitrostátní právní požadavky, které se vzájemně liší.

SEPA A EUROSYSTÉM

> POHLED EUROSYSTÉMU NA PROJEKT SEPA

Pod pojmem SEPA si Eurosystém představuje „integrovaný trh služeb platebního styku, který se vyznačuje účinnou konkurencí a na kterém v rámci eurozóny není rozdíl mezi přeshraničními a vnitrostátními platbami“.

Společné prohlášení Evropské komise a Evropské centrální banky z května 2006

Proč se Eurosystém podílí na projektu SEPA?

Zájem Eurosystému o projekt SEPA a vůbec o finanční integraci platebních systémů vyplývá z jeho statutární úlohy podporovat plynulé fungování platebních systémů a udržovat finanční stabilitu. Tato úloha Eurosystému je stanovená ve Smlouvě o založení Evropského společenství.

> ZAMĚŘENÍ EUROSYSTÉMU

Eurosystém podporuje stálý vývoj projektu SEPA, aby byly plněny potřeby a požadavky zákazníků. Bezprostředním cílem by mělo být:

- > zajištění dostupnosti nástrojů SEPA pro bezhotovostní převody a přímé inkaso pro všechny uživatele od listopadu 2009,
- > podpora iniciativ vedoucích k vývoji dalšího evropského systému platebních karet,
- > podpora platebních nástrojů SEPA s přidanou hodnotou (e-fakturace, e-vypořádání, iniciace plateb online apod.) zajišťujících automatizované úplné zpracování všech plateb SEPA.

SEPA A EUROSYSTÉM

> PODPORA PROJEKTU SEPA

Eurosystém podporuje realizaci projektu SEPA tím, že působí jako katalyzátor změn a bude nadále:

- > poskytovat informace o postupech a možnostech s cílem dosáhnout takového trhu služeb platebního styku pro malé platby, který je v nejlepším zájmu EU,
- > spolupracovat s veřejným sektorem tak, aby tento sektor jako jeden z prvních zavedl ve všech zemích platební produkty SEPA,
- > spolupracovat se všemi uživateli s cílem zajistit, aby EPC vzala jejich očekávání na vědomí,
- > přispívat ke koordinaci vzájemné komunikace,
 - > na přeshraniční úrovni s Evropskou komisí a EPC,
 - > na národní úrovni s orgány pro koordinaci, které byly zřízeny ve všech zemích eurozóny. Tyto orgány se skládají především se zástupců národních vlád, národních bankovních asociací a národních centrálních bank. Jejich úlohou je zabezpečit zavádění stavebních prvků SEPA a zajistit, aby byly národní bankovní sektory o projektu SEPA informovány a připravily se na něj.

SEPA A EUROSYSTÉM

> CO OČEKÁVÁ EUROSYSTÉM V DLOUHODOBÉM HORIZONTU?

Eurosystém podporuje EPC, aby pokračovala v úsilí rozvíjet jednotný inovativní trh služeb platebního styku pro malé platby v eurozóně, který uspokojuje potřeby a požadavky obyvatel v Evropě. V dlouhodobém horizontu Eurosystém očekává, že se veškeré platby v eurozóně stanou domácími platbami a dosáhnou takové úrovně bezpečnosti a efektivity, kterou se přinejmenším vyrovnají dnešním nejlépe fungujícím vnitrostátním systémům platebního styku.

KVALITA

V jednotné oblasti pro platby v eurech se platební styk rychlostí a pohodlím vyrovná stávajícím nejlépe fungujícím vnitrostátním systémům a v ideálním případě je dokonce předčí.

ÚČAST ZAJINTERESOVANÝCH STRAN

Všechny zainteresované strany se budou podílet na stálém rozvoji SEPA. I když je tento projekt v krátkodobém horizontu náročný, dlouhodobě nabízí jedinečnou možnost využívat výhod evropské integrace a technického pokroku.

BEZPEČNOST

Díky základnímu souboru bezpečnostních norem pro platební nástroje SEPA se zákazníci budou při používání platebních nástrojů SEPA cítit bezpečněji.

STANDARDIZACE

V dlouhodobém horizontu budou všechny platby v eurozóně podporovat automatizované úplné zpracování všech plateb na základě otevřených a volně přístupných standardů.

MOŽNOST VÝBĚRU

Zainteresované strany si budou moci vybírat mezi plně transparentními platebními nástroji SEPA a nebudou omezovali hranicemi států. Všichni zákazníci budou mít větší výběr bank a platebních produktů. Také finanční instituce si budou moci vybírat z mnoha poskytovatelů infrastruktury platebního styku a zpracovatelů platebních karet.

KONKURENCE

Projekt SEPA vyvolá silnější konkurenci – eurozóna se stane integrovaným trhem, na němž mohou poskytovatelé nabízet služby bez ohledu na hranice států.

© Evropská centrální banka, 2009

Adresa	Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Germany
Poštovní adresa	Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Germany
Telefon	+49 69 1344 0
Internetové stránky	http://www.ecb.europa.eu
Fax	+49 69 1344 6000
Návrh a grafická úprava	Alexander Weiler, Visuelle Kommunikation, Hünstetten, Germany
Tisk	Imprimerie Centrale s.a., Luxembourg

Všechna práva vyhrazena

ISBN (online) 978-92-899-0574-9

